

Maa- ja metsätalousministeriön asetus (291/2017) ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1367/2011) muuttamisesta**TIIVISTELMÄ**

Maa- ja metsätalousministeriön asetusta ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011, *elintarvikehuoneistoasetus*) esitetään muutettavaksi. Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen rakenteellisia vaatimuksia yksinkertaistettaisiin, toimintojen ajallisen erottamisen mahdollisuus tuotaisiin paremmin esiin, eikä siivousvälineille enää vaadittaisi erillistä tilaa. Samoin ilmoitetun elintarvikehuoneiston henkilökunnan suojavaatetusta koskevaa vaatimusta yksinkertaistettaisiin. Ilmoitetun elintarvikehuoneiston asiakastiloihin saisi jatkossa tuoda näkövammaisen henkilön opaskoiran, kuulovammaisen henkilön kuulukoiran ja fyysisesti vammaisen henkilön avustajakoiran lisäksi myös muun vammaista tai pitkäaikaisairasta henkilöä avustavan koiran kuten tuki- ja hypokoiran. Lisäksi alkutuotannon toimija voisi toimittaa omistamansa eläimet loppuun teurastettavaksi ilmoitettuun elintarvikehuoneistoon, jos eläinten teurastus on aloitettu alkutuotantopaikalla, liha ja muut tuotteet palautuvat alkutuotannon toimijalle hänen yksityistaloudessaan käytettäväksi, eikä kyseisessä elintarvikehuoneistossa ole muuta kuin ns. rahtitoimintaa. Raakamaitoa voitaisiin käyttää elintarvikkeiden valmistukseen myös niissä vähittäismyyntipaikoissa, jotka eivät sijaitse maidontuotantotilan yhteydessä, edellyttäen, että valmistukseen liittyisi pastörointia vastaava lämpö- tai muu käsittely. Asetukseen myös tehtäisiin lainsäädännön muuttumisesta johtuvat päivitykset. Asetus tulisi voimaan 1.6.2017.

TAUSTAA

Muutosten taustalla ovat toimijoiden maa- ja metsätalousministeriölle esittämät lainsäädännön muutostarpeet koskien elintarvikeyritysten toimintaedellytyksiä ja hallinnollista taakkaa sekä kansallisen lainsäädännön muutokset.

LAINSÄÄDÄNTÖEU-lainsäädäntö

Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista sekä henkilökunnan hygieniavaatimuksista säädetään elintarvikehygieniasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 (*yleinen elintarvikehygienia-asetus*) liitteessä II (Kaikkiin elintarvikealan toimijoihin sovellettavat yleiset hygieniavaatimukset). Kyseisen liitteen I luvussa säädetään elintarvikehuoneiston yleisistä vaatimuksista, II luvussa elintarvikkeiden valmistuksessa, käsittelyssä tai jalostuksessa käytettäviin tiloihin sovellettavista erityisvaatimuksista, VIII luvussa henkilökohtaisesta hygieniasta ja IX luvussa elintarvikkeisiin liittyvistä säännöksistä kuten kotieläimen pääsyn sallimisesta erikoistapauksissa paikkaan, jossa valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan elintarvikkeita. Euroopan parlamentin ja neuvoston eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä antaman asetuksen (EY) N:o 853/2004 (*eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus*) liitteen III (Erityisvaatimukset) IX jakson (Raakamaito, ternimaito, meijerituotteet ja ternimaitotuotteet) II luvussa (Meijeri- ja ternimaitotuotteita koskevat vaatimukset) ja IV luvussa (Merkinnät) säädetään meijeri- ja ternimaitotuotteita koskevista vaatimuksista.

Kansallinen lainsäädäntö

Elintarvikehuoneistoasetuksen 2 luvun (Elintarvikehuoneistoa koskevat rakenteelliset ja toiminnalliset vaatimukset) 3 §:n (Rakenteelliset vaatimukset) 1 momentissa säädetään, että elintarvikehuoneiston tulee olla asianmukaisella tavalla erotettu tiloista tai toiminnoista, jotka voivat vaarantaa tai heikentää elintarvikehuoneistossa käsiteltävien elintarvikkeiden hygieenisen laadun. 2 momentissa säädetään, että elintarvikehuoneistossa on oltava erillinen ja asianmukaisesti varustettu tila siivousvälineiden säilytystä ja huoltoa varten. 3 momentissa säädetään, että valvontaviranomainen voi sallia käymälän, siivousvälineiden ja

pukeutumistilan sijoittamisen elintarvikehuoneistosta erilliseen tilaan tai rakennukseen, jos se toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista ja samalla voidaan varmistua siitä, ettei tästä aiheudu terveysvaaraa. 2 luvun 4 §:n (Toiminnalliset vaatimukset) 4 momentissa säädetään, että elintarvikehuoneistossa käsiteltävän lihan tulee olla tarkastettua, lukuun ottamatta valtioneuvoston eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista annetun asetuksen (1258/2011, *vähäriskisistä toiminnoista annettu asetus*) 3 ja 4 §:ssä tarkoitettua lihaa ja metsästäjien järjestämässä yksityistilaisuuksissa käsiteltävää luonnonvaraisen riistan lihaa. Minkään lihan ei tarvitse olla tarkastettua sellaisissa elintarvikehuoneistoissa, joissa käsitellään ainoastaan kuluttajan omistamia eläimistä saatavia elintarvikkeita, jotka palautetaan hänen yksityistaloudessaan käytettäväksi.

Elintarvikehuoneistoasetuksen 5 luvun (Henkilökohtainen hygienia sekä eläinten pääsy elintarvikehuoneistoon) 17 §:n (Henkilökohtainen hygienia) 1 momentissa säädetään, että henkilöllä, joka elintarvikehuoneistossa käsittelee helposti pilaantuvia pakkaamattomia elintarvikkeita, tulee olla ainoastaan elintarvikehuoneistossa käytettävä riittävä suojavaatetus. Siihen kuuluvat asianmukainen työpuku, päähine sekä jalkineet. 18 §:ssä (Eläinten pääsy elintarvikehuoneistoon) säädetään, että näkövammaisten opaskoirat, liikuntavammaisten avustajakoirat sekä kuulovammaisten kuulokoirat saa tuoda elintarvikehuoneiston asiakastiloihin.

Elintarvikehuoneistoasetuksen liitteen 1 (Vaatimukset eläimistä saatavia elintarvikkeita käsitteleville elintarvikehuoneistoille, joita ei tarvitse hyväksyä laitokseksi) 2 luvussa säädetään vaatimuksista, kun toimija harjoittaa maitotuotteiden valmistusta maidontuotantotilansa yhteydessä toimivassa vähittäismyyntipaikassa vähäriskisistä toiminnoista annetun asetuksen 5 §:n mukaisesti.

Edellä mainittuja kohtia esitetään muutettavaksi.

TAVOITTEET JA VAIKUTUKSET

Ehdotuksen tavoitteena olisi helpottaa elintarvikealan toimijoiden hallinnollista taakkaa elintarviketurvallisuuden vaarantumatta. Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen rakenteellisia vaatimuksia helpotettaisiin tuomalla toimintojen ajallisen erottamisen mahdollisuus paremmin esiin ja poistamalla vaatimus erillisestä tilasta siivousvälineiden säilytystä varten. Myös henkilökunnan suojavaatetusta koskevaa vaatimusta helpotettaisiin. Lisäksi mahdollistettaisiin sellaisen ilmoitetun elintarvikehuoneiston toiminta, jossa loppuun teurastetaan vain alkutuotannon toimijan omistamia eläimiä, joiden teurastus on aloitettu alkutuotantopaikalla ja joista saatu liha ja muut tuotteet palautuvat alkutuotannon toimijalle hänen yksityistaloudessaan käytettäväksi. Siten ehdotuksella parannettaisiin elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Ehdotuksella helpotettaisiin myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden asiointia ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa sallimalla myös muun avustavan koiran kuin opaskoiran, kuulokoiran ja liikuntavammaisen avustajakoiran pääsy elintarvikehuoneiston asiakastiloihin. Muita avustavia koiria ovat esimerkiksi epileptikkojen tukikoirat ja diabeetikkojen hypokoirat.

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran tulisi huomioida muutokset ohjeistuksessaan, mistä aiheutuisi hieman hallinnollista taakkaa.

VALMISTELU

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä yhteistyössä Eviran kanssa.

Asetusluonnos on ollut ennen lausuntokierrosta kommentteilla maa- ja metsätalousministeriön elintarvikelainsäädännön ja valvonnan jaoston (ELV) alaisella elintarvikehygienian asiantuntijaryhmällä, johon kuuluu jäseniä maa- ja metsätalousministeriön lisäksi Evirasta, tullista, puolustusvoimilta, Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselta, Helsingin kaupungilta, Helsingin yliopistosta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, Elintarviketeollisuusliitosta (ETL) ja sen jäsenyrityksistä,

Päivittäistavarakauppayhdistyksestä (PTY) ja sen jäsenyrityksistä, Luomuliitosta sekä Suomen Eläinlääkäriliitosta.

Asetusluonnos on ollut kansallisella lausuntokierroksella 13.3. – 28.4.2017 ja lausunnot saatiin seuraavilta tahoilta ja ne on pyritty huomioimaan mahdollisuuksien mukaan: Maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosasto, sosiaali- ja terveysministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Suomen Kuntaliitto, Vantaan kaupunki, Kuopion kaupunki, Pirkkalan kunta, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys, Ympäristöterveyden asiantuntijat ry, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Luonnonvarakeskus LUKE, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Suomen Kalankasvattajaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Päivittäistavarakauppayhdistys, Matkailu- ja Ravintolapalvelut, Invalidiliitto, Avustajakoira-Assistentthund ry, Hypokoira ry, Suomen kuulo- ja tukikoirat ry ja Opaskoirayhdistys.

VOIMAANTULO

Asetusmuutos tulisi voimaan 1.6.2017.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

Muistiossa käsitellään vain pykälien muutettuja kohtia. Sääösteknisistä syistä asetusmuutoksessa on muutettava koko pykälä, vaikka todellinen muutos kohdistuisi vain pykälän yhteen momenttiin.

1 §

Asetuksen 1 §:n (Soveltamisala) 1 momenttiin päivitettäisiin maa- ja metsätalousministeriön laitosten elintarvikehygieniasta annetun asetuksen numeroksi (795/2014).

3 §

Asetuksen 3 § (Rakenteelliset vaatimukset) 1-3 momentteja esitetään muutettavaksi. Asetusehdotuksen 1 momentin mukaan elintarvikehuoneiston tilojen ja toimintojen tulisi olla sijoitettu siten, ettei elintarviketurvallisuus vaarannu. Tarvittaessa toiminnot olisi erotettava toisistaan rakenteellisesti tai ajallisesti. Asetuksen sanamuotoa yksinkertaistettaisiin ja ajallisen erottamisen mahdollisuus tuotaisiin paremmin esiin. Asetusehdotuksen 2 momentin mukaan elintarvikehuoneiston siivousvälineet olisi puhdistettava, huollettava ja säilytettävä hygieenisesti. Asetuksen sanamuotoa yksinkertaistettaisiin. Lisäksi poistettaisiin vaatimus erillisestä tilasta siivousvälineiden säilytystä varten. Asetusehdotuksen 3 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi sallia siivousvälineiden, käymälän ja pukeutumistilan sijoittamisen elintarvikehuoneistosta erilliseen tilaan tai rakennukseen, jos se toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista ja samalla voitaisiin varmistua siitä, ettei elintarviketurvallisuus vaarannu. ”Siivousvälineet” korvattaisiin sanalla ”siivousvälineet” 2 ja 3 momenttien yhdenmukaistamiseksi.

4 §

Asetuksen 4 §:n (Toiminnalliset vaatimukset) 4 momentti esitetään muutettavaksi. Asetusehdotuksessa nykyisen 4 momentin asiasisältö olisi ennallaan, mutta toisen lauseen osalta sanamuotoa hieman täsmennettäisiin, ja momentin sisältö jaettaisiin kahtia eri momenteiksi 4 ja 6. Ehdotuksen 4 §:n 4 momentin mukaan elintarvikehuoneistossa käsiteltävän lihan tulisi edelleen olla tarkastettua, lukuun ottamatta vähäriskisistä toiminnoista annetun asetuksen 3 ja 4 §:ssä tarkoitettua lihaa ja metsästäjien järjestämässä yksityistilaisuuksissa käsiteltävää luonnonvaraisen riistan lihaa. Ehdotuksen 4 §:n 6 momentin mukaan lihan ei tarvitsisi olla tarkastettua myöskään sellaisessa elintarvikehuoneistossa, jossa käsitellään ainoastaan kuluttajan omistamia eläimistä saatavia elintarvikkeita, jotka palautetaan kyseisen kuluttajan omassa yksityistaloudessa käytettäväksi.

Uutena asiana ehdotuksen 4 §:n 5 momentissa säädettäisiin, ettei lihan tarvitsisi olla tarkastettua sellaisessa elintarvikehuoneistossa, jossa teurastetaan vain alkutuotannon toimijan omistamia eläimiä, joiden

teurastaminen on aloitettu alkutuotantopaikalla ja joista saatu liha ja muut tuotteet palautetaan kyseisen alkutuotannon toimijan omassa yksityistaloudessa käytettäväksi. Edellä mainittua elintarvikehuoneistoa ei hyväksyttäisi teurastamoksi eikä lihaa siten tarkastettaisi, koska se ei päädy yleiseen kulutukseen. Sivutuotteiden osalta noudatettaisiin sivutuotelainsäädäntöä. Ehdotus mahdollistaisi sellaisen ilmoitetun elintarvikehuoneiston toiminnan, jossa loppuun teurastetaan vain alkutuotannon toimijan omistamia eläimiä, joista saatu liha ja muut tuotteet palautuvat alkutuotannon toimijalle hänen yksityistaloudessaan käytettäväksi. Tällaisessa elintarvikehuoneistossa ei saisi olla muunlaista toimintaa kuin ns. rahtitoimintaa.

5 §

Asetuksen 5 §:n (Omavalvonta) 6 momenttiin päivitetäisiin tartuntatautilain numeroksi (1227/2016).

17 §

Asetuksen 17 §:n (Henkilökohtainen hygienia) 1 momentti esitetään muutettavaksi. Asetusehdotuksen mukaan henkilöllä, joka elintarvikehuoneistossa käsittelee helposti pilaantuvia pakkaamattomia elintarvikkeita, tulisi olla riittävä suojavaatetus, jota käytetään ainoastaan tässä elintarvikehuoneistossa. Asetuksen sanamuotoa yksinkertaistettaisiin. Lisäksi poistettaisiin yksityiskohtainen vaatimus suojavaatetuksesta (työpuku, päähine sekä jalkineet).

18 §

Asetuksen 18 § esitetään muutettavaksi. Asetusehdotuksen mukaan näkövammaisen henkilön opaskoiran, kuulovammaisen henkilön kuulukoiran ja fyysisesti vammaisen henkilön avustajakoiran lisäksi myös muun vammaista tai pitkäaikaissairasta henkilöä avustavan koiran kuten tuki- ja hypokoiran saisi tuoda elintarvikehuoneiston asiakastiloihin. Esimerkiksi epilepsiaa sairastavalla henkilöllä voi olla avustava tukikoira ja diabetesta sairastavalla avustava hypokoira. Nämä asetuksen tarkoittamat hyötykoirat käyttävät työssä ollessaan erityistä liiviä tai valjaita, joista koira on mahdollista tunnistaa. Sen sijaan niin sanotut kaverikoirat eivät ole asetuksen tarkoittamia koiria.

Liite 1, 2 luku

Liitteen 1 (Vaatimukset eläimistä saatavia elintarvikkeita käsitteleville elintarvikehuoneistoille, joita ei tarvitse hyväksyä laitokseksi) 2 luku esitetään muutettavaksi. Asetusehdotuksessa säädettäisiin vaatimuksista, kun toimija harjoittaa maitotuotteiden valmistusta vähittäismyyntipaikassa vähäriskisistä toiminnoista annetun asetuksen 5 §:n ja maa- ja metsätalousministeriön elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta antaman asetuksen (1368/2011, *alkutuotantoasetus*) liitteen 2 luvun 4.3 kohdan 7 alakohdian c ja d mukaisesti. Siten lukua sovellettaisiin myös vähittäismyyntipaikkoihin, jotka eivät sijaitse maidontuotantotilan yhteydessä. Näissä vähittäismyyntipaikoissa raakamaitoa voitaisiin käyttää maitotuotteiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen edellyttäen, että valmistukseen liittyisi pastörintia vastaava lämpö- tai muu käsittely alkutuotantoasetuksen liitteen 2 luvun 4.3 kohdan 7 d mukaisesti. Tällaisten maitotuotteiden pakkausmerkintöihin ei myöskään tarvitsisi lisätä ”valmistettu raakamaidosta” -merkintää. Lisäksi luvun 2 b kohtaan päivitetäisiin viittaus laitosasetuksen liitteen 2 luvun 11 kohdan 1 vaatimukseen.